

Nr 1

Av herr Nilsson, Ferdinand, och herr Gustafsson, Nils-Eric, om placering av skördeskadefondens medel i jordbrukskassorna.

(Lika lydande med motion nr 47 i Andra kammaren)

De genom hushållningssällskapen avgivna rapporterna angående 1966 års skördeutfall (statistiska centralbyråns Meddelande nr 1966:33) bekräftar omdömet om ett skördeutfall som i genomsnitt för riket är sämre än normalt. Variationerna är emellertid för olika områden betydande. Sålunda konstateras att skördeutfallet i de mellansvenska länen är betydligt sämre än genomsnittet.

Beträffande höstsåden visar undersökningen genomgående låga värden i de mellansvenska länen. Av en länsvis genomförd jämförelse framgår att skördarna av både vårvete och vårråg i norra Svealand varit sämre än i övriga delar av landet, och detta alldeles påtagligt. Även för samtliga tre fodersådesgrödorna utav korn, havre och blandsäd är resultatet dåligt. Störst är därvid underskottet i jämförelse med riksmedeltalet i Svealand och vissa delar av Norrland. Likaså är höskörden lägre än normalt för samtliga län i Svealand och Norrland.

Orsaken till det allmänt försämrade ekonomiska läget i ifrågavarande län är framför allt en svår vinter och därefter ihärdig torka. Det för jordbruket besvärliga läget i dessa landsdelar har även avsatt resultat i form av i första hand hämmad utveckling av inlåningen i jordbrukskassorna. De ekonomiska föreningar som lämnar jordbruket krediter för inköp av utsäde och gödningsämnen m. m. har likaledes haft känning av jordbrukarnas likviditetssvårigheter. Detsamma gäller beträffande räntor och amorteringar av hypotekslån, lån för maskiner m. m. och arrendebelopp. Läget är särskilt i vissa landsdelar påtagligt ansträngt på alla dessa områden.

De kreditrestriktioner och de onormalt höga räntor som statsmakterna sett sig nödsakade att införa för att dämpa överkonjunktur eller överambition på andra områden passar illa samman med de uppenbara svårigheterna inom en statligt prisreglerad näring som jordbruket. Där är dock prisläget under en starkt kritisk observation från det allmännas sida och uppmaningarna till rationalisering, som dock omsatt till det praktiska är höggradigt kapitalkrävande, har eftertryckligt framförts.

Beträffande det aktuella skördeutfallet gäller att det beslutade skördeskadestycket ger hjälp endast i rena katastrofall och trots vidtagna tek-

niska förbättringar inte alltid då. Beträffande de nu ofta föreliggande för många besvärande likviditetssvårigheterna är väl en tillräcklig lånegivning på skäligen villkor den närmaste utvägen. Men jordbrukare kan som regel knappast i flertalet fall räkna sig som så goda kunder i affärsbankerna att de med gällande kreditbestämmelser för dessa kan räkna på lån där. Jordbrukets egna kreditkassor har på många orter svårt att möta det stora lånebehovet.

Härvid kommer tanken lätt att stanna vid de ganska betydande medel som finnes samlade i skördeskadefonden. Det har talats om att dessa pengar måste vara lätt tillgängliga för ändamålet. Så som skördeskadeskyddet nu är utformat har dock regelmässigt de årliga inbetalningarna — från statsverket 15 milj. kronor och från jordbruket lika mycket — räckt till och pengar har också blivit över för kommande behov. Dessutom finns dock en statlig garanti på upp till 75 milj. kronor som kan anlitas vid ett stort behov. Som skördeskadeskyddet nu är utformat torde utbetalningarna för 1966 visserligen bli större än för 1965 men likväl ungefär hålla ramarna.

Men skördeskadefonden finns och är till ett belopp av 86,7 milj. kronor placerad i en affärsbank på kapitalräkning. Det ger en bättre ränta, men där gäller dock att den är underkastad 12 månaders uppsägningstid. Man kan tycka att dessa för jordbruket avsedda pengar hellre kunde vara placerade i jordbrukets kreditanstalter, särskilt nu när behovet av pengar där är så stort och fram mot vårvintern säkerligen blir ännu större. En omplacering av pengarna nu möter emellertid som berörts svårigheter. Möjligheten återstår att statsverket omedelbart placerar ungefär hälften av det angivna beloppet i jordbrukskassor, där dessa på grund av lånebehovet bland jordbrukarna bäst behöver det. Sedan kan så småningom detta regleras i den mån som skördeskadefondens medel kan lösgöras för ändamålet. Att jordbruket i de landsdelar som haft det sämre skörderesultatet väl behöver förstärkta kreditresurser är obestriddt liksom att pengarna behövs snart. Fördelning av medlen bör underlättas genom medverkan av jordbrukets ekonomiska organisationer.

Därför föreslås,

att jordbrukets kreditinrättningar i de trakter där skördeutfallet är påtagligt ogynnsamt måtte erhålla tillfälligt förstärkt inlåning av statsmedel med förslagsvis 40 milj. kronor, samt att denna förstärkning måtte avvecklas i samband med att medel av skördeskadefonden kan tillföras jordbrukskassorna och omplacering sålunda ske.

Stockholm den 12 januari 1967

Ferdinand Nilsson (cp)

Nils-Eric Gustafsson (cp)

i Kungsängen
